

Veiligheidsberaad

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Ter bespreking: inzicht agressie en geweld tegen brandweermensen

Datum
20 september 2023

Ons kenmerk

Aanleiding

Brandweermensen worden vaak ingezet in situaties waar sprake is van grote tijdsdruk en emotie, die reacties van familieleden en soms ook omstanders oproepen. Onacceptabel gedrag als het afschieten van lawinepijlen richting de brandweer tijdens de jaarwisseling mag niet zonder consequenties blijven. Brandweermensen in de frontlinie dienen evenals andere hulpverleners en beroepsgroepen veilig hun werk uit te kunnen voeren.

- Ondanks inspanningen en ontwikkelingen binnen de regio's ontbreekt momenteel een landelijk inzicht en overzicht c.q. gezamenlijke aanpak daar waar het gaat om aantallen, omstandigheden en consequenties van agressie en geweld tegen brandweermensen.
- Hierdoor kunnen er ook geen landelijke/ gezamenlijke maatregelen worden genomen om te voorkomen, beperken en brandweermensen zo goed mogelijk te faciliteren in verwerking.

Uitnodiging tot een constructief gesprek

De Minister nodigt het Veiligheidsberaad uit om op 9 oktober te spreken over dit belangrijke thema met als doel gezamenlijk te verkennen hoe te komen tot een duurzaam inzicht en een eenduidige aanpak voor dit thema binnen de brandweer in Nederland.

Verzoek aan het Veiligheidsberaad:

1. In gesprek met de Minister op 9 oktober beelden en ervaringen te delen daar waar het gaat om agressie en geweld tegen brandweermensen vanuit de regio's. Wat zijn de ervaringen? Waar is behoefte aan?
2. Aan te geven wat er voor nodig is om te komen tot een gezamenlijk (landelijk) inzicht in agressie en geweld tegen brandweermensen. Wat kan JenV hierin betekenen?
3. Vanuit werkgeversoptiek aan te geven of en hoe te komen tot eenduidige registratie van de 25 veiligheidsregio's. Wat gaat er goed en hoe te komen tot meer harmonisatie. Wat kan JenV hierin betekenen?

Nadere toelichting

In deze nota wordt ingegaan op:

1. De behoefte tot een betere informatiepositie en gezamenlijk inzicht
2. De werkgeversverantwoordelijkheid
3. Behoefte tot inzicht in soortgelijke thema's bij de brandweer, zoals PTSS.

1. Inzicht agressie en geweld bij de Brandweer

Op dit moment is niet bekend wat de aard, omvang en eventuele oorzaak van het geweld zijn, omdat deze niet worden bijgehouden. Er zijn eerdere onderzoeken gedaan, maar deze zijn gedateerd. Ook is niet helder of aanbevelingen zijn opgepakt. Toch zijn er ieder jaar situaties waar ook brandweerpersoneel met geweld, dreiging van geweld of agressie wordt geconfronteerd.

Taskforce Onze Hulpverleners Veilig

De aard en omvang van agressie en geweld tegen hulpverleners of andere beroepsgroepen met een publieke functie inzichtelijk krijgen is een van de zaken waar de Taskforce Onze Hulpverleners Veilig¹ (hierna: Taskforce) aandacht voor vraagt. De Taskforce heeft in 2021 en 2022 aan de Minister gerapporteerd dat zij geen volledig en helder landelijk beeld heeft van de aard en omvang van agressie en geweld bij haar beroepsgroepen, waaronder de brandweer. Het gebrek aan feiten en duiding is enerzijds gelegen in het gebrek aan een duidelijke en uniforme (per beroepsgroep landelijke) registratiemethode waarin melding van incidenten bij de werkgever(s) kan worden gedaan. Anderzijds blijkt ook uit de Veilige Publieke Taak (VPT)-aangifte cijfers in de registratie bij de politie niet af te leiden wat het aantal aangiftes per beroepsgroep is, zoals die van de brandweer. Hiermee constateert de Taskforce dat de informatiepositie beperkt is in zowel meldingscijfers bij de werkgever als de aangiftecijfers bij de politie.

Verbeteren informatiepositie en gezamenlijk landelijk beeld

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum (hierna: WODC) heeft op verzoek van de Taskforce onderzoek gedaan naar mogelijkheden in het verbeteren van die beperkte informatiepositie over agressie en geweld tegen de politie, de brandweer en boa's². De aanbevelingen uit dit onderzoek zijn door de Taskforce aangeboden aan de beroepsgroepen waaronder de brandweer met het verzoek conform hun eigen werkgeversverantwoordelijkheid, in 2023 kennis te nemen van de aanbevelingen uit het rapport en te komen tot (een voorstel voor) een betere informatiepositie binnen de eigen organisatie en een gezamenlijk landelijk beeld.

Uitkomsten RCDV 16 juni 2023

In de Raad van Commandanten Veiligheidsregio's (hierna: RCDV) d.d. 16 juni stonden de resultaten van het WODC onderzoek op de agenda en is gesproken over opvolging hiervan. Op hoofdlijnen is besloten om in het bovenregionaal beeld van de jaarwisseling 2023-2024 een monitor op te nemen voor geweldincidenten tegen

¹ De **Taskforce Onze hulpverleners veilig** heeft als taak bij te dragen aan een zinvolle aanvullende aanpak van agressie en geweld tegen hulpverleners (specifiek de brandweer, de politie en de boa's). In de taskforce komen vertegenwoordigers van de brandweer, de politie en de boa's alsmede het Openbaar Ministerie, de wetenschap en het Ministerie van Justitie en Veiligheid samen.

² De onderzoekers adviseren de ontwikkeling van een meld- en registratiesystematiek die zowel de meldcijfers bevat als belevingsinformatie, aan de hand van surveys. Ook bevelen zij aan de meldingsbereidheid te vergroten.

brandweerpersoneel. Daarbij merkte de RCDV verder op dat het aangifteproces na geweldsincidenten ingewikkeld is en aandacht behoeft³.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**

Het opnemen van de monitor voor geweldsincidenten in het bovenregionaal beeld van de jaarwisseling is een positieve ontwikkeling. Tegelijkertijd blijft de vraag hoe we met elkaar komen tot bredere jaarcijfers voor de brandweer, dat verder reikt dan een momentopname als de jaarwisseling. Ook het aandachtspunt dat de RCDV aanstipt over het aangifteproces is iets om met elkaar 9 oktober over verder te spreken.

Datum
20 september 2023

Ons kenmerk

Het doel is niet om cijfers te genereren voor de cijfers. De insteek is te komen tot meer inzicht en cijfers maken hier onderdeel van uit. Vermoed wordt dat niet alle situaties worden gemeld omdat deze niet direct als geweld of agressie worden geïnterpreteerd, er ook wel wordt geredeneerd dat 'het erbij hoort' en in het kader van bekendheid met de dader (bijvoorbeeld in hetzelfde dorp) er wordt afgezien van het doen van aangifte.

2. De werkgeversverantwoordelijkheid

Werkgevers hebben op basis van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) een zorgplicht voor het voorkomen en beperken van ongewenste omgangsvormen op werk. Hier hoort ook het beschermen van werknemers tegen agressie en geweld op hun werk bij⁴. Aan de basis van beleid tegen agressie en geweld staat de Risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E)⁵. Gelet op de werkgeversverantwoordelijkheid om een veilige werkomgeving te realiseren is het van belang om inzicht te hebben en gezamenlijk beleid te voeren.

De werkgevers zouden hun werknemers aan het hand van inzicht in de omstandigheden van agressie en geweld specifiek kunnen voorbereiden op die situaties en bijvoorbeeld kunnen trainen op het omgaan met dreigende situaties. Ook zou opvang en opvolging hierop gebaseerd kunnen worden.

Uiteindelijk en vooral voor hetgeen waar het in essentie om draait: een veilige werkomgeving van de brandweerman of -vrouw, nu en in de toekomst. In de Toekomstverkenning Brandweer 2022-2030 is hiervoor ook aandacht gevraagd.⁶

3. Raakvlakken met andere thema's

Naast een gezamenlijke stip op de horizon voor het thema agressie en geweld tegen brandweermensen zou in het vervolg (terugkerend) doorgesproken kunnen worden over aangrenzende thema's. Dit gelet op samenhang en/of de vraag om eenzelfde gezamenlijke insteek. Voorbeelden hiervan zijn (niet uitputtend):

- **Landelijk inzicht posttraumatische stressstoornis (hierna: PTSS).**
Hoe zorgen we voor een gezamenlijk landelijk beeld bij de brandweer als het gaat om PTSS.

³ Conceptverslag RCDV 16 juni 2023, agendapunt 14.

⁴ [Agressie en geweld | Nederlandse Arbeidsinspectie \(nlarbeidsinspectie.nl\)](https://www.arbeidsinspectie.nl/agressie-en-geweld)

⁵ [Risico Inventarisatie & Evaluatie en Plan van Aanpak | Nederlandse Arbeidsinspectie \(nlarbeidsinspectie.nl\)](https://www.arbeidsinspectie.nl/risico-inventarisatie-en-evaluatie-en-plan-van-aanpak)

⁶ [20221012-NIPV-Toekomstverkenning-Brandweer-2022-2030.pdf](https://www.brandweer.nl/20221012-NIPV-Toekomstverkenning-Brandweer-2022-2030.pdf) p.68

- **Kerncijfers veiligheidsregio's.** Hoe verhouden deze landelijke beelden zich tot al lopende trajecten als de 'Kerncijfers Veiligheidsregio's' (brandweerkerndata).

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**

Datum
20 september 2023

Ons kenmerk

Vooruitblik / politiek bestuurlijke context

- 25 oktober 2023- **Rondetafelgesprek Tweede Kamer**⁷ over de toename van agressie en geweld richting verschillende beroepsgroepen naar aanleiding van het Manifest⁸ tegen agressie en geweld, gepubliceerd juni jongstleden.

Andere stakeholders (niet uitputtend)

- Vakvereniging Brandweervrijwilligers, vakbonden
- Taskforce Onze Hulpverleners Veilig
- Ondertekenaars Manifest tegen agressie en geweld

⁷ [Rondetafelgesprek over de toename van agressie en geweld richting verschillende beroepsgroepen | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

⁸ [Breed manifest tegen agressie en geweld: 'Tijd voor streep in het zand' \(nos.nl\)](#)